

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการสอนโดยใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างก่อนเรียนและหลังเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
3. นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีความรับผิดชอบต่อสังคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546 จำนวน 111 โรงเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 3,639 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนอนุบาลโกรกพระอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 32 คน รวมทั้งสิ้น 64 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอน เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยยึดจุดประสงค์ของหลักสูตร วิชาสังคมศึกษา แบ่งเป็นแผนการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองเป็นแผนการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นแผนการสอนตามปกติ วิธีการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง และแผนการสอนทั้ง 14 ชั่วโมงนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขก่อนการทดลองใช้จริงแล้ว
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง พลเมืองดี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .34 - .69 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .25 - .75 และ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.79
3. แบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เป็นแบบวัดที่เป็นสถานการณ์ เลือกตอบตามความรู้สึก 5 ตัวเลือก จากแนวการวัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกของแครทอลล์ จำแนกตามความรู้สึกเป็น 5 ระดับขึ้น จำนวน 25 ข้อ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.77

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคมฉบับเดียวกัน ทั้งสองกลุ่ม ใช้เวลา 1 ชั่วโมง บันทึกผลคะแนนไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน เพื่อเก็บไว้วิเคราะห์ข้อมูล
2. ทำการสอนกลุ่มทดลองโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง และทำการสอนกลุ่มควบคุมโดยการสอนตามปกติ ทั้งสองกลุ่มใช้เนื้อหาเดียวกัน ระยะเวลา 14 ชั่วโมงเท่ากัน
3. หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ทำการทดสอบอีกครั้งกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
4. ตรวจคะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และแบบวัดความรับผิดชอบต่อสังคม แล้วบันทึกคะแนนเป็นคะแนนการทดสอบหลังเรียน นำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจำแนกตามตัวแปร แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ

เพื่อทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

1. ทดสอบความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ แล้วนำไปทดสอบแบบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน
2. ทดสอบความแปรปรวนของคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ แล้วนำไปทดสอบแบบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน
3. ทดสอบคะแนนความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วนำไปทดสอบแบบที่ กรณีกลุ่มตัวอย่าง ไม่เป็นอิสระต่อกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ($\bar{x} = 24.09$ และ 20.16 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ ($\bar{x} = 93.66$ และ 84.22 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 93.66$ และ 76.72 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบต่อสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ
- ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนัน ปิ่นอินทร์ (2534 : 77) ปรีดา วิทยากุล (2536 : 79) นาค น้อย บุตรประเสริฐ (2538 : 119) และมาลาดี โหมดเจียว (2541 : 83) ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถ อธิบายด้วยเหตุผลดังนี้

1.1 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษามีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสอนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยผ่านขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุและผล อย่างมีระบบเพื่อหาค่านิยมอย่างอิสระและได้ศึกษาจากใบความรู้ประกอบการค้นคว้าจากแหล่งการ เรียนรู้ เพื่อหาแนวทางเลือกอย่างหลากหลาย พร้อมพิจารณาถึงผลดี ผลเสียของทางเลือกด้วย ตัวเอง แล้วตัดสินใจเลือกแนวทางเดียวเพื่อเสนอต่อกลุ่ม แล้วร่วมกันพิจารณาแนวทางเลือกของ กลุ่ม ก่อนนำเสนอแนวทางเลือกของกลุ่มต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยร่วมกันพิจารณาและ ตัดสินใจหาแนวทางเลือกของตนอีกครั้งในที่สุด เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในโอกาสต่อไป วิธีการสอนดังกล่าวเป็นวิธีที่ฝึกและเปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ได้ปฏิบัติ ได้ตัดสินใจ ด้วยตนเองโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและที่สำคัญผลที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม จากการสังเกต พฤติกรรมของนักเรียนขณะทำกิจกรรม พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้า หา คำตอบที่เป็นแนวทางที่ดีที่สุดให้กับตนเอง โดยศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้และใบความรู้ที่ครูใช้ เป็นสื่อ นักเรียนสนุกสนานกับการทำงานและมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองและ ยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง เป็นการมุ่งเน้นการค้นหา สร้างความรู้ร่วมกัน ได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน ร่วมประเมินผล ส่งผลทำให้เกิดผลงาน ความก้าวหน้าต่อการ พัฒนาและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เป็นการเสริมแรงให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ในการเรียน เป็นแรงจูงใจที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเองในโอกาสต่อไป และมีผลการเรียนดีขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ครูมีหน้าที่เพียงผู้ชี้แนะแนวทางหรืออำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานของนักเรียนเท่านั้น (ลาวัลย์ พลกล้า. 2523 : 3 ; อารุง จันทวานิช. 2542 : 5)

1.2 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็นการสอนโดยการนำกรณี ตัวอย่างที่เป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียนมาใช้ในการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่ศึกษา ชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนประสบกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง นักเรียนก็จะสามารถวิเคราะห์และ ตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสม ซึ่งพิจารณาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้ใช้กรณีตัวอย่างได้แก่ ฉันทอไร ใครคือคนผิด หมู่บ้านทุ่งหมาเมิน และกรณีตัวอย่าง ที่เป็นปัญหา ที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียนจริง ๆ พบว่านักเรียนให้ความสนใจและสามารถ

ช่วยกันตอบประเด็นอภิปรายได้เป็นอย่างดี โดยนักเรียนส่วนมากให้เหตุผลว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เขาอาศัยอยู่และเคยมีความคิดที่อยากจะทำอะไรต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนของเขา เขารู้สึกพอใจที่ได้แสดงความคิด ถึงแม้ว่าเขาอาจไม่สามารถนำสิ่งที่เขาคิดไปทำจริงได้เพราะเขายังเด็ก แต่ก็เกิดความรู้สึกรักภูมิใจและดีใจที่อย่างน้อยตนเองได้แสดงความคิดเห็นออกมาให้คนอื่นได้รับรู้ และนักเรียนยังสามารถแสดงความคิดเห็นที่แสดงถึงผลดีและผลเสียจากแนวทางที่เขาเลือกได้เป็นอย่างดี และยังยอมรับแนวทางปฏิบัติของสมาชิกส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget, 1971, อ้างถึงในอรพรรณ พรสิมา, 2543 : 31 - 32) ที่ว่า การพัฒนาด้านการคิดและสติปัญญามีความสัมพันธ์กัน คนจะเรียนรู้ได้ดี โดยเริ่มจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวไปหาสิ่งที่อยู่ไกลตัว หรือเรียนรู้จากรูปธรรมไปหานามธรรม โดยได้รับการพัฒนาด้านความคิด รู้จักใช้เหตุผลในการตัดสินใจและยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น ทำให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข สอดคล้องกับทฤษฎี การเชื่อมโยงของธอร์นไคท์ (ประสาธ อิศรปริดา, 2523 : 75) ที่ว่าการเรียนการสอนครูจะต้องสอนในสิ่งที่คล้ายกับโลกแห่งความเป็นจริง ที่เด็กจะออกไปเผชิญให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สังคมภายนอกได้ง่าย

จากเหตุผล 2 ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่าการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

2. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างกับการสอนตามปกติ

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 สามารถอธิบายด้วยเหตุผล ดังนี้

2.1 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นการสอนที่สนับสนุน

แนวคิด

ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างอิสระ เริ่มจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วนำแนวทางเลือกของตนเสนอต่อกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนจะมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบทุกคน ครูจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางเท่านั้น ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเริ่มจากการให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองคนเดียวโดยการใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นเครื่องตัดสินใจอาศัยเหตุและผล ซึ่งพบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นและจะแข่งกันทำงานให้เสร็จก่อน หลังจากนั้นก็จะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สังเกตพบว่านักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างไม่อาย และมีการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างสนุกสนานและมีการร่วมกันตัดสินใจ โดยไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชม ภูมิภาค (2518 : 50 - 51) ที่ว่า การปลูกฝังความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและต่อบุคคลจะต้องปลูกฝังด้วยการให้เขาได้กระทำ ไม่ใช่เกิดจากการบอกเล่าเท่านั้น ควรให้รู้จักทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะตามความเหมาะสม ในการทำงานเป็นกลุ่มแต่ละคนจะได้รับมอบหมายให้ทำงานอันเป็นส่วนหนึ่งของงานทั้งหมด ทุกคนก็จะทำงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ผลงานส่วนรวมก็จะสำเร็จด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไซค์แมน (Siedman.1962 : 408 - 411 อ้างถึงในจันทรา พวงยอด. 2543 : 17 - 18) ที่ว่า การให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงานและได้ลงมือปฏิบัติจริงถือเป็นการฝึกความรับผิดชอบของเด็กด้วย

2.2 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาความรู้สึกลักษณะจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มกิจกรรมจากกรณีตัวอย่างที่เป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียนหรือประสบการณ์จริง มีการคิดไตร่ตรอง มีโอกาสเลือก ได้ลงมือปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ซึ่งผู้เรียนได้ประสบเกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และได้รับรู้ถึงผลกระทบจากการกระทำที่มีต่อท้องถิ่นหรือสังคมในชั้นการรับรู้ การตอบสนอง การคิดไตร่ตรองให้คุณค่าแล้วมีการจัดระบบและพัฒนาเป็นพื้นฐานการสร้างลักษณะนิสัยความรับผิดชอบต่อสังคมในโอกาสต่อไป ซึ่งพิจารณาสรุปได้จากแบบใบงานที่นักเรียนได้บันทึกจะเห็นว่านักเรียนได้รู้จักเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองด้วยเหตุและผล พร้อมกับคำนึงถึงผลที่จะตามมาว่าเป็นผลดีหรือผลเสียต่อใครบ้าง และในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็ยังร่วมกันตัดสินใจเพื่อเป็นแนวทางร่วมกันของสมาชิกทั้งหมดเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันอีกครั้ง โดยผ่านขั้นตอนของการชี้แจงเหตุผล ไม่ใช่ใช้อารมณ์หรือการตัดสินใจของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพตามที่สังคมปรารถนาเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถมองภาพรวมของปัญหาที่อาจก่อผลกระทบต่อตนเอง สังคมส่วนรวม และการตัดสินใจเลือกประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม (พยุ่งศักดิ์ จันทรสุรินทร์.2541 : 6 ; อุทุมพร ตรังคสมบัติ. 2543 : 89 - 90 ; วันเพ็ญ วรรณโกมล. 2544 :1-18)

2.3 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีการกำหนดความรับผิดชอบต่องานในแต่ละกิจกรรม รวมทั้งมีการเปลี่ยนกิจกรรม ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและรับผิดชอบต่องานของตนเองและร่วมมือกับกลุ่มเพื่อให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จทันตามกำหนดเวลา การร่วมมือร่วมใจกันของผู้เรียน ทำให้เกิดความสามัคคีและเข้าใจผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวม รู้จักปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน ตระหนักถึงผลกระทบในการกระทำของตนที่มีต่อกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานในการตระหนักถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ที่มีต่อสังคม และมีการพัฒนาลักษณะนิสัย เกิด

คุณลักษณะที่ดีได้ในอนาคต ซึ่งบรรยากาศแบบนี้เป็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตยพิจารณาจากการสรุปแบบประเมินขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม พบว่า นักเรียนตั้งใจทำงานที่ตนได้รับมอบหมายสามารถนำผลงานของตนเองมาเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มได้ทันเวลา และยังมีการแข่งกันว่าใคร จะทำงานเสร็จก่อนเป็นการช่วยกันกระตุ้นการทำงานกันเองของนักเรียน แต่ไม่มีการทะเลาะกัน และผลงานที่ออกมานั้นเป็นผลงานที่มีคุณภาพ ในขณะที่ทำงานกลุ่มนักเรียนจะแบ่งงานกันทำและคอยช่วยเหลือเพื่อนที่ทำไม่ได้ บรรยากาศในชั้นเรียนขณะที่ทำกิจกรรมจะมีแต่เสียงหัวเราะ สนุกสนาน สอดคล้องกับแนวคิดของชีรวัดน์ นิเจนตร (2528:26-28) ที่ว่า บรรยากาศใน ชั้นเรียนแบบประชาธิปไตย ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญา รวมทั้งปลูกฝังคุณลักษณะของผู้เรียน เช่นความร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่คณะและความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชม ภูมิกาศ (2518 : 50 - 51) ที่ว่า การทำงานส่วนรวมจะสำเร็จได้ด้วยดีเกิดจากการรับผิดชอบในงานที่แต่ละคนได้รับมอบหมายและร่วมกันประสานแนวคิด

จากเหตุผล 3 ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่าการวิจัยครั้งนี้ทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

3. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างก่อนเรียนและหลังเรียน

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง มีความรับผิดชอบต่อสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 สามารถอธิบายด้วยเหตุผล ดังนี้

3.1 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักคิดไตร่ตรองในการหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ผู้เรียนแต่ละคนมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในงานส่วนที่ตนได้รับ และได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของงานที่ตนได้รับ ว่าส่งผลให้เกิดความสำเร็จของงานกลุ่ม เมื่อแนวทางของตนหรือข้อคิดเห็นที่ตนได้เสนอเป็นที่ยอมรับของสมาชิก ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจต่อผลงาน และเป็นแรงเสริมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำงานและปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น จะเห็นได้จากขณะที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง นักเรียนคนอื่นจะฟังความคิดของเพื่อน ถ้าใครต้องการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะเข้าไปในลักษณะที่ไม่ทำให้ คนเสนอความคิดต้องเสียใจหรือผิดหวังในคำตอบของตนเอง นักเรียนทุกคนพยายามที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง และในการทำชิ้นงานของนักเรียนจะมีการพัฒนาผลงานของตนเองดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ของธอร์นไคท์ (ประสาธ อิศรปริดา. 2538 :

217 -220) ที่ว่า การที่คนเราจะเรียนรู้ได้ดี ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความพึงพอใจของ ผู้เรียน เพราะเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมและพึงพอใจ ก็จะเข้าร่วมในกิจกรรมและลงมือฝึกปฏิบัติด้วยดี เมื่อผลงานได้รับการตอบสนองที่ดีจากบุคคลทั่วไปก็จะยิ่งฝึกฝนในสิ่งนั้นบ่อย ๆ ทำให้เกิดผลงานที่ดี และมีความสุขกับการทำกิจกรรม

3.2 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ผู้วิจัยมีอุปการณ์ในการสอน มากมาย เช่น รูปภาพ ใบความรู้ เกม และกรณีตัวอย่างที่เป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนให้ความสนใจ กระตือรือร้นและสนุกสนาน และต้องการที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม

จากเหตุผล 2 ประการดังกล่าวข้างต้นเป็นการสนับสนุนข้อค้นพบที่ว่า การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างเป็น การสอนวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่าการสอนตามปกติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอที่อาจจะมีประโยชน์ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาสูงขึ้น จึงควรสนับสนุนให้ครูได้ใช้การสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างให้แพร่หลายมากขึ้น เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษาต่อไป

1.2 การนำวิธีการสอนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างในครั้งต่อไป ครูผู้สอน ควรสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยจะทำให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมได้ดี

1.3 ควรมีการเตรียมผู้เรียนให้คุ้นเคยกับการเรียนการสอน โดยการฝึกให้นักเรียน รู้จักให้เหตุผล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกได้ทั้งพูดหรือเขียนก็ได้ ขึ้นอยู่กับกรณีของ ผู้เรียน เพื่อเป็นการฝึกภาวะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า การเรียนโดยกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง

มีประสิทธิภาพที่ดี ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อช่วยพัฒนาการเรียนการสอนและรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับทั้งด้านความรู้และคุณธรรมควบคู่กันไป ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความเมตตากรุณา เป็นต้น

2.3 การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการทดลองในเนื้อหาอื่น และนักเรียนชั้นอื่น โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษา